

XXI asrda innovatsion texnologiyalar, fan va ta'lim taraqqiyotidagi dolzarb muammolar.

Marifova Ozoda Nabiyevna

Navoiy Innovatsiyalar Universiteti talabasi

Ilmiy rahbar: **Qarayeva Latifa Zarifovna** pedagogika fanlari
bo'yicha falsafa doktori.

Annotatsiya: ushu maqolada siz XXI asr texnologiyalari, ta'limda bo'layotgan o'zgarishlar va yoshlarga yaratilayotgan imkoniyatlar haqida bilib olasiz. Bundan tashqari, fan va ta'limda innovatsion texnologiyalarni joriy qilishdagi muammolar va ularni bartaraf etish haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar : ilm-fan, kompyuter texnologiyalari, Oliy ta'lim, maktablar, Koreya, Yaponiya, Yevropa davlatlari, jamiyat, innovatsiya, texnologiya.

Аннотация: в этой статье вы узнаете о технологиях XXI века, изменениях в образовании и возможностях, созданных для молодежи, а также пойдет речь о проблемах внедрения инновационных технологий в науку и образование и их устранении.

Ключевые слова: наука, компьютерные технологии, высшее образование, школы, Корея, Япония, европейские страны, общество, инновации, технологии.

Abstract: in this article you will learn about the technologies of the 21st century, the changes in education and the opportunities created for young people. In addition, it will talk about the problems of introducing innovative technologies in science and education and their elimination.



2-TOM, 3-SON

Key words: science, computer technology, higher education, schools, Korea, Japan, European countries, society, innovation, technology.

Bugungi globallashuv vaqtida rivojlangan va rivojlanish bosqichida bo'lgan barcha davlatlar dunyo miqyosida o'zining iqtisodiy-ijtimoiy holatini yanada yaxshilash, jahon bozorida tutgan rolini mustahkamlashni o'z oldiga maqsad qilib olgan. Shuningdek, yildan yilga yuksalib borayotgan mamlakatlar qatorida yurtimizda ham ilm-fan, ta'lim, iqtisodiyot, sanoat, sport, san'at, madaniyat singari barcha sohalarda o'sishga erishish va buning natijasida ilmiy salohiyatini oshirish, aholi turmush tarzini bundanda yaxshilash maqsadida tizimli islohotlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan, 2017-2021-yillarda O'zbekistonni rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasini keltirishimiz mumkin.

Hozirda yurtimizni bosqichma-bosqich bozor iqtisodiyotiga olib chiqish va undagi rolini mustahkamlash maqsad va muddaomizga aylangan. Ayni paytda dunyo miqyosida keskin tus olib borayotgan shiddatli raqobatga faqat zamonaviy ilm-fan, yuqori texnologiyalar va innovatsiya yutuqlarini keng joriy etish orqaligina munosib javob bera olishimiz mumkin.

Chunki dunyodagi rivojlangan mamlakatlar o'z oldiga nafaqat mahsulot ishlab chiqarishni ko'paytirish va ularni bozorga olib chiqishni, balki chuqur bilim hamda ilmiy yutuqlarga asoslangan innovatsion iqtisodiyotga o'tish vazifasini qo'yimoqda. Ya'ni, o'z iqtisodiyotini mavjud tabiiy resurslarni sarflash evaziga emas, innovatsion mahsulotlar yaratish, o'zlashtirish va ilg'or



2-TOM, 3-SON

texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy qilish orqali rivojlantirish taraqqiyotning asosiy omiliga aylanmoqda.

Shu o'rinda ta'kidlash mumkinki, mamlakatimizni innovatsion rivojlantirish strategiyasi va mexanizmlari, eng avvalo, shu davlatda yaratilgan intellektual, ilmiy-texnikaviy salohiyatdan qanchalik samarali foydalanish bilan chambarchas bog'liq. Hozirgi vaqtda mamlakatimizda uch yuzdan ortiq ilmiy tadqiqot muassasalari, oliy o'quv yurtlari, tajriba konstruktorlik tashkilotlari, ilmiy ishlab chiqarish korxonalarini, kichik innovatsion markazlar va boshqa ilmiy texnikaviy tuzilmalar faoliyat yuritmoqda.

“Bizni hamisha o'ylantirib keladigan yana bir muhim masala-bu yoshlarimizning odob-axloqi, yurish-turishi, bir so'z bilan aytganda, dunyoqarashi bilan bog'liq. Bugun zamon shiddat bilan o'zgaryapti. Bu o'zgarishlarni hammadan ham ko'proq his etadiganlar kim-yoshlar. Mayli, yoshlar o'z davrining talablari bilan uyg'un bo'lsin. Lekin ayni paytda o'zligini ham unutmasin. Biz kimmiz, qanday ulug' zotlarning avlodimiz, degan dav'at ularning qalbida doimo aks-sado berib, o'zligiga sodiq qolishga undab tursin. Bunga nimaning hisobidan erishamiz? Tarbiya, tarbiya va faqat tarbiya hisobidan”, deya ta'kidlaydi Prezidentimiz.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash:

- Ta'lim samaradorligini oshirish;
- Tarbiyachilarning malakasini oshirish;
- Pedagogiki tajribani qo'llash;
- Kompyuter texnologiyalarini qo'llash;
- Bolalar sog'ligini saqlash;



2-TOM, 3-SON

- Bolalar sog'ligini mustahkamlash;
- Ta'lim va tarbiya sifatini oshirishda o'z hissasini qo'shadi.

Zamon shiddat bilan o'zgaryapti. Bu o'zgarishlarning bari maktabgacha ta'lim tashkilotlariga ham ta'sir etmay qolmaydi. Hozirgi davrda maktabgacha ta'lim tashkilotlarida eksperimental-tajriba faoliyatlarini tashkil etish davr talablaridan biridir. Bu kabi mashg'ulotlar barcha rivojlangan davlatlar: Janubiy Koreya, Xitoy Xalq Respublikasi, Germaniya, Amerika Qo'shma Shtatlari, Yaponiya singari mamlakatlarda qo'llaniladi.

Hozirgi kunda tobora rivojlanib borayotgan mamlakatimizda ta'lim sohasida bir necha vazifalar ustuvor ekanligi bot-bot ta'kidlab kelinmoqda. Yosh avlodning ta'lim-tarbiya masalalari, ularni axloqiy, ma'naviy jihatdan yetuk avlod qilib ulg'aytirish kabilar shular jumlasidandir.

Jadidchilik milliy harakati xalqimiz tarixida o'ziga xos o'ringa ega. Uning yirik namoyandalari xalqni qoloqlikdan olib chiqishning yagona yo'li ilm-ma'rifat ekanligini anglab yetishadi va ko'p qarama-qarshiliklarga qaramasdan, ma'rifiy targ'ibot ishlarini yakdillik bilan olib borishadi. Jumladan, Samarqandda birinchilardan bo'lib usuli jadid maktabini ochgan, o'qitish tizimlariga yangiliklar olib kirgan jadid, atoqli pedagog Abduqodir Shakuriydir.

Har qanday davlatning milliy ta'lim-tarbiya an'analari pedagogik tizimning asosi bo'lib, xalqning milliy idealiga asoslanadi. Milliy ideal jamiyatning hech qanday mafkurasi yoki loyihasi bilan bog'liq emas, balki har doim rivojlanish tarixiga kirib boradi. xalqning, millatning paydo bo'lishining boshidanoq uning madaniyati va axloqiy tamoyillarining eng yaxshi yutuqlarida namoyon bo'ladi. U



2-TOM, 3-SON

tsivilizatsiya o'ziga xosligining o'zagi bo'lib, uzluksizlik xususiyatiga ega, chunki aks holda o'ziga xoslikning har qanday shaklini saqlab qolish mumkin emas. Yangi har doim eskisini almashtiradi, lekin ayni paytda o'zining asosiy va individual elementlarini saqlab qoladi. Dialektik sintez tamoyili shunday amalga oshiriladi va ijtimoiy va madaniy qadriyatlarning avloddan avlodga o'tishi ta'minlanadi.

Hozirgi geosiyosiy davlat G'arb va Rossiya o'rtasidagi qarama-qarshilik bilan tavsiflanadi va nafaqat sivilizatsiyalar to'qnashuvi, balki tsivilizatsiya antagonistlari urushi haqida. "Sivilizatsiya antagonisti shunchaki dushman emas, balki dunyo yovuzligining timsolidir. Sivilizatsiya antagonistlarining raqobati yo'q qilish uchun kurashdir. Yangi, birinchi navbatda energiya bo'lmagan texnologiyalar - axborot, iqtisodiy, kognitiv texnologiyalardan foydalanish bilan qattiq qarama-qarshilik olib borilmoqda. Bu qadriyatlar va ma'nolar urushi, uning maqsadi nafaqat milliy g'oyalarni obro'sizlantirish, balki ularni yo'q qilish va o'zlarining aksiologik jihatdan to'g'ridan-to'g'ri qarama-qarshi bo'lganlarini ekishdir. Sivilizatsiyalar to'qnashuvi maydonida G'arb va Rossiya, bir tomondan, liberalizm va individualizm, ikkinchi tomondan, an'anaviylik va katoliklik qadriyatlari to'qnash keldi. Mojaroni tinch yo'l bilan hal qilishning iloji yo'q, chunki "rus messianizmining genezis asoslari dunyoni qutqarish g'oyasi va G'arb sayyoraviy loyihasi - dunyo hukmronligi o'rtasidagi tafovutlar mavjud. Bir holatda dunyoni qutqarish kerak, ikkinchisida uni bo'ysundirish kerak."

Rus xalqi uchun milliy ideal Muqaddas Rossiyadir. Aynan pravoslavlik orqali Rossiya aholisi o'zlarini dunyoning qolgan qismidan ajratishdi, o'z xalqlarining o'ziga xosligi va o'ziga xosligini his qilishdi.



2-TOM, 3-SON

"Yaxshi eski" emas (Angliya kabi), "chiroyli" emas (Fransiya kabi), "shirin" emas (Italiya kabi), "hamma narsadan ustun" emas (Germaniya kabi), balki "muqaddas". Muqaddas Rossiyaning xronologik doirasini va hatto jug'rofiy chizmalarini aniqlab bo'lmaydi, chunki rus tuprog'idagi muqaddaslik ideali abadiy bo'lgan, bo'lib qoladi va qoladi. Inson, jamiyat va davlatning ma'naviy yuksalishi eng baland cho'qqisi hisoblanadi.

Binobarin, o'tgan asrning dramatik va hatto fojiali voqealariga qaramay, har doim ham ongli ravishda emas, balki ba'zan yashirincha ham xalqning milliy ideali tarixiy xotiraning o'zagi sifatida saqlanib qoldi. Ta'qiblar, qatag'onlar, eng yaxshi asarlar va urushlar sharoitida xalqning o'zini o'zi saqlab qolishini ta'minlagan madaniyat va ta'lim an'analari.

Ta'lim tizimi doirasida "ma'naviyat", "axloq" tushunchalarining asl ma'nosini yo'qotish, an'anaviy qadriyatlar tizimining yo'q qilinishi (vatanparvarlik masxara qilinadi, iffat tarbiyasi jinsiy tarbiya bilan almashtirildi, oilaviy qadriyatlar paydo bo'ldi. o'zgartirildi, ommaviy axborot vositalarida o'smirning ota-onasiga bo'ysunmaslikka asoslangan erkin hayot qiyofasi targ'ib qilindi) milliy miqyosda ma'naviy tarbiya va tarbiyaning amalda yo'qligiga olib keldi.

Ta'lim islohoti, birinchi navbatda, sifatni tubdan yaxshilash, ya'ni O'zbekiston ta'lim muassasalarida kim va qanday o'qitish, real hayotda qo'llanilishi mumkin bo'lgan va bugungi kun voqeligiga mos keladigan sharoitda amalga oshirilishi kerak. .

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Агейчева А.Г. Развитие критического мышления у детей младшего школьного возраста / А.Г.Агейчева //Всероссийский



2-TOM, 3-SON

фестиваль педагогических идей «Открытый урок» 2006 – 2007 уч.г. – Режим доступа: <http://festival.1september.ru/>

2. Загашев И.О., Заир-Бек С.И., Муштавинская И.В. Учим детей мыслить критически / И.О.Загашев, С.И.Заир-Бек, И.В.Муштавинская. – СПб.: Альянс-Дельта, 2003. – 192 с

3. Сориная Г.В., Смирнов А.А., Рубинштейн С.Л. Критическое мышление: история и современный статус / Г.В.Сорина, А.А.Смирнов, С.Л.Рубинштейн // Вестник Московского университета. – 2003. – №6. – С. 97 – 110.

4. Ушакова М.А. Формирование интеллектуально-творческих компетенций младших школьников (на примере интеграции учебной и внеучебной деятельности) / М.А.Ушакова. – Ижевск, 2011. – 65 с

5. Go‘zalikka intilib yashash hissi. Boshlang‘ich ta‘lim 1/2014. 13-b.

5. R.Mavlyanova, N. Rahmankulova “Boshlag‘ich ta‘lim pedagogikasi, innovatsiya va integratsiya” Toshkent “Vorish-nashriyoti” 2013.

6. H.Shokirova “Ta‘limda innovatsion texnologiyalarning o‘rni” Toshkent “Yangi asr avlodi” 2013.

7. O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 30-oktabrda qabul qilingan Ta‘lim To‘g‘risidagi qonuni 9-moddasi.

8. Sarimsoqova, M.O., & Nizamova, M.N. (2022, December). Dudaqlanish. Dudaqlanuvchi o‘smir va kattalar bilan olib boriladigan ishlar metodikasi. In international conference dedicated to the role and importance of innovative education in the 21st century (Vol. 1, No. 10, pp. 44 – 48).



2-TOM, 3-SON

9. Nuritdinovna, N.M., & Murtozaevna, M.M. (2022). Pedagogical mechanisms of developing professional mobility of future managers. Berlin Studies Transnational Journal of Science and Humanities, 2 (1.5 Pedagogical sciences).

10. Nuritdinovna, N.M. (2022). Bola shaxsining shakllanishida psixologning o‘rni. Ta’lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali, 2(4), 61 – 63.

